

Pia Olsen Dyhrs grundlovstale

Taler

Pia Olsen Dyhr
Formand for SF

Dato

5. juni 2025

Sted

Dansk Metal Jørlunde,
Slagslundevej 13, 3550 Slangerup

- 1 Tak til Claus og til Dansk Metal for igen i år at invitere mig Grundlovsdag.

Det er en dejlig tradition med Grundlovs-markeringen her på Jørlunde.

- 5 Og traditioner... dem skal vi passe på.

Demokrati er også en slags tradition.

- 10 Og Danmark har en lang politisk og demokratisk tradition. Det er den vi markerer og højtideligholder i dag.

Og af åbenlyse grunde synes jeg, at den netop i år minder mig om, at det er noget vi skal passe ekstra på.

- 15 For ærlig talt: Der foregår så mange foruroligende og bekymrende ting i Verden i disse år og måneder...

... at når jeg siger vi skal passe på vores Grundlov og vores politiske og demokratiske tradition, så er det ikke på sådan en lidt museumsagtig måde.

20

Nej, jeg mener det faktisk i en meget konkret og alvorlig betydning: Vi skal være parate til at forsvare det.

Forsvare demokratiet.

25

Forsvare vores politiske tradition.

Forsvare det samfund, der hviler på vores grundlov.

30

For, ærlig talt: Sådan et samfund findes ikke meget bedre, ret mange steder.

Og kaster man et blik på USA, bliver vi mindet om, hvor skrøbeligt demokratiet kan være.

35

USA fik sin forfatning i 1787.

40 Mange af idéerne bag den, blev hentet i Europa.

Ikke mindst hos franske og britiske filosoffer, som havde udviklet de oplysningsidéer, vi i dag tager for givet...

45 ... men som dengang fremstod dugfriske - men i vidt omfang uprøvede i praksis.

USA omsatte idéerne, omformede demokratiske idealer og idéer til en politisk forfatning.

50 Og USA genspejlede dermed vores europæiske idéer på en måde, som inspirerede tilbage til Europa.

Det inspirerede tilbage til Europa.

55 I USA's selvforståelse, blev USA "that shiny city, upon a hill..."

Det ideal der lyste op, og som omverden kunne orientere sig efter, se op til, stræbe efter at blive ligesom...

60 Men i dag...

I dag kan Europa ikke lade sig politisk inspirere af USA.

65 Trump og hans folk bevæger med hastige skridt USA væk fra demokratiets fundament.

For et par uger siden såede Trump tvivl om, hvorvidt han overhovedet er forpligtet af den amerikanske forfatning.

70

Blot 100 dage efter at han – for anden gang - var taget i ed om at forsvare og respektere netop den forfatning.

75

Politiske beslutninger kommer som dekreter fra præsidenten – ikke fra den lovgivende forsamling.

Den frie presse forhindres i sit arbejde.

80

Domstole, advokater, universiteter, offentlige myndigheder sanktioneres, hvis de ikke går i takt med regeringen.

Ytringsfriheden knægtes.

85

Og udenom alle demokratiske processer anholdes og udvises mennesker. Retssikkerheden skrider.

Eksemplerne er flere end jeg kan opremse.

90

Jeg har nok selv altid været mest europæisk sindet.

Hvis det antikke Grækenland var demokratiets vugge...

95

... så er Europa nu ”that Shiny City upon a Hill”.

De europæiske demokratier er vores fælles ståsted.

Den søjle vores hus hviler på.

100

Og mens den amerikanske søjle vakler, i disse måneder...

... må vi forstærke vores europæiske, demokratiske fundament.

105

Sjældent har det været vigtigere, at den europæiske og den danske søjle, står solidt og fast!

De slet skjulte amerikanske trusler mod Grønland er uacceptable.

110

Det kan godt være at stormagtsforestillinger og geopolitik gør drømmen om grønlandsk selvstændighed noget usikker...

Men vi må insistere på, at forandringer i nationale tilhørsforhold eller selvstændighed, foregår gennem demokratiske processer.

115

Besluttet af de involverede. Og indenfor rammerne af international ret.

Hvis det regelbaserede samfund bryder sammen, så er særligt små nationer blevet til byttedyr.

120

Grønland er et enormt land – med en meget lille befolkning.

Danmark er et meget lille land. Og globalt set med en ret lille befolkning.

125

Så vi klarer os bedst i en Verden, hvor aftaler, regler, fredelige løsninger på konflikter, og hvor forhandlinger og diplomati er omdrejningspunktet.

Vores Grundlov er vigtig, fordi den er vores fundament – men den er også et lille demokratiske tandhjul i den internationale retsorden.

130

Også derfor er demokratiet vigtigt.

Ikke mindst for små lande – som Danmark.

135

Der foregår i disse år en diskussion om at Vesten har dobbelte standarder og er nogle hyklere...

Men forudsætningen for dobbelte standarder er -at man rent faktisk har nogle standarder.

140

Også selv om man fejler.

Der må være en kerne af idealer, en kerne af intentioner, og en i det mindste principiel forpligtelse på demokrati og spilleregler.

145

Selvfølgelig kan man give eksempler på både europæisk og amerikanske hykleri...

150 Eksempler på, hvor afstanden mellem principper og idealer på den ene side, bliver modsagt af de konkrete handlinger, på den anden...

Men skulle alternativet så være... ingen principper? Ingen idealer. Ingen fordring om, bare i det mindste, at have idealet om at være demokratisk?

155

Dét tror jeg ikke vi skal ønske os.

Demokratiet er noget vi hver dag skal slås for – noget vi hver dag skal praktisere.

160 Det er en muskel, som skal holdes i gang.

Og vi skal samle handsken op, når demokratiet og friheden trues.

Som den bliver det militært af Rusland.

165

Som den bliver det digitalt af konspirationsteorier, fake news og hybride angreb på demokratiske processer.

170 Og som den bliver, hvis vi politisk tror vi kan forbyde os ud af truslerne, og indskrænker ytringsfriheden, som vi så med Koranloven.

Vi har meget vi skal passe på.

175

Og vi skal passe på det, sammen med vores gode allierede.

I Norden. I Baltikum. I Europa. I EU.

180 Sammen med gode, demokratiske kræfter i Asien – som Sydkorea, Taiwan og Japan.

Sammen med stolte demokratier, med rødderne i de samme oplysningstanker som vores egen grundlov er rundet af, fra New Zealand og Australien til

185

Canada...

Vi bør opbygge en ny global alliance, af de lande der fortsat vil stå fast på demokrati, frihed, ligestilling, ytringsfrihed...

190

En koalition af demokratier, der stadig vil stå vagt om magtens tredeling, retsorden, retssikkerhed og en regelbaseret verdensorden.

195

Så... når vi markerer vores danske grundlov i dag – så synes jeg verdenssituationen giver grund til også at se den i lyset af, hvad der foregår omkring os.

Og minde os selv og hinanden om, at demokratiet ikke er omkostningsfrit:

200

Lande mange steder på kloden kæmper for at skabe demokrati og sikre frihed – se blot på Ukraine.

Lad Danmark og Europa blive dén demokratiske inspiration for USA, som USA engang var for Europa.

205

Ikke alene ved idéerne – men ved vores demokratiske praksis.

Og vi skal ikke bare hæge om det – vi skal også være parate til at forsvare det.

210

Lad os love hinanden det.

For det er temmelig dyrebart.

God grundlovsdag.

215

Kilde

Manuskript tilsendt af taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler.

Kildetype

Digitalt manuskript

220

Tags

Grundlovstale, Socialistisk Folkeparti

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/pia-olsen-dyhrs-grundlovstale-2025>